

Het Gardameer in cijfers

2

nachten, slechts een dag, verbleef Goethe in 1786 in Malcésine, waar hij bijna per vergissing als spion werd gearresteerd.

5

eilanden liggen er in het Gardameer: Isola del Garda, San Biagio, del Sogno, del Trimelone en degli Olivi. Bewoond wordt alleen het eerste, naar het tweede kun je te voet door het ondiepe water waden.

3

Italiaanse provincies liggen er rond het meer - Venetië in het oosten, Lombardije in het westen en Trentino in het noorden.

4

gangen omvat een diner meestal: antipasti, primo, secondo en dolce.

42

jaar na de première in Caïro in 1871 werd Verdi's *Aida* voor het eerst in de Arena van Verona opgevoerd.

65

m lager ligt het Gardameer ten zuiden van de Alpen.

70

tunnels werden er sinds 1928 in de steile wanden aangelegd.

158

km lang is de Gardesana, eenmaal rond het meer.

165

treden telt de Torre Apponale in Riva.

175

m kort is de Aril, de kortste rivier ter wereld. Hij ontspringt bij Malcésine en mondt 'direct' uit in het Gardameer.

364

m diep is het meer in het noorden.

250

Jezuskindjes heeft Hiky Mayr al verzameld. Ze zijn te zien in het museum in Gardone.

2000

plantensoorten groeien er minstens op de Monte Baldo, die in de ijstijd door gletsjers werd gevormd.

2218

m hoog is de Monte Baldo. Daarmee verheft de berg zich bijna 2000 m boven het meer.

28.000

mensen wonen er in Desenzano, de grootste stad aan het meer.

160.000

mensen wonen er in de omgeving van het meer.

400.000

olijfbomen groeien er ongeveer op de oostoever van het Gardameer.

2.000.000

mensen bezoeken jaarlijks de hof van het huis van Julia in Verona en bijna allemaal omhelzen ze het bronzen beeld. Dit zou immers geluk in de liefde brengen.

1
ijssoort per vakantie om te testen. Dit jaar basilicum misschien?

Het kompas van het Gardameer

15 manieren om je onder te dompelen in de streek

9

Shoppen, smikkelen en slenteren – de promenade van Salò

Zien en gezien worden. 's Middags winkelen in het centrum, in de vroege avond een aperitiefje in een bar en dan dineren met uitzicht op het meer, om de dag af te sluiten met een laatste wandeling langs het water in het glinsterende licht van de sterren en straatlantaarns.

Al lange tijd is de promenade een voetgangerszone en elk jaar wordt hij een stukje langer. Je kunt langs de hele bocht slenteren zonder auto's tegen te komen, van de dom tot aan de cipressen op de tegenoverliggende oever, waarachter het kerkhof verborgen ligt. In Salò verloopt de dag volgens het typisch Italiaanse ritme: je wordt dan ook aangeraden een middag middagpauze te nemen, omdat veel winkels gesloten zijn, en even een dutje te doen.

Gezellig shoppen ...

In de namiddag komen de Italianen weer naar buiten. De dames trekken iets chiquers aan, net als hun mannelijke partner. De winkelstraat loopt parallel aan het meer door het centrum. **Principe 1** is de elegantste schoenenwinkel; hier kun je in het voorjaar al terecht voor laarzen en sandalen die pas het volgende seizoen de Alpen oversteken. De ketens Sisley en Benetton hebben hier winkels, net als de ondergoedzaak Intimissimi. Houd je van Alessi? **Battani 2** is van de winkels met huishoudelijke artikelen in de winkelstraat degene met het grootste assortiment Alessi-producten.

... smikkelen ...

Nu een ijsje? **Lollipop 7** is een *yoghurteria*. Het ijs wordt hier voornamelijk met yoghurt in plaats van room gemaakt, en bevat minder calorieën. Wie iets wil kopen om mee naar huis te nemen, mag de Antica Salumeria **Antica Salumeria Melchiorretti 3** niet overslaan. In deze voormalige drogisterij is de inrichting nog net zoals in 1870, alleen koop je er nu geen soda en zeep meer, maar pesto en pasta.

Je wilt iedereen laten weten dat je van Italië houdt? Kijk nou toch eens, schoenen in de kleuren van de Italiaanse vlag ...

... slenteren ...

Wie genoeg heeft van de etalages en iets anders wil zien, kan langs de oever wandelen, naar de jachthaven. Even daarvoor staan in een **park** grote, antieke kruiken. Dit zijn echter geen wijnkruiken, maar vaten voor het kweken van bloedzuigers. Vanaf hier loop je terug langs oude olijfbomen, die echter slechts een paar jaar geleden hier zijn geplant, langs de drukkerie heft van de promenade bij de dom.

... en nu slurpen

Nu wordt het tijd om de vermoeide voeten even rust te gunnen en misschien een aperitiefje te gaan drinken. Wie niets alcoholisch wil drinken, kan een *spremuta* bestellen, een vers geperst sapje. Wie als wijnkenner wil overkomen, vraagt naar iets uit de Franciacorta. Dit wijngebied ten zuiden van Salò is beroemd om zijn mousserende wijnen die volgens de methode traditionelle worden gemaakt. Je kunt er een *bellavista* drinken – dit 'mooie uitzicht' krijg je gratis bij deze zachte bubbeltjeswijn. Een 'bellavista' kun je bijvoorbeeld bestellen bij Gigi in **Al Baretto 8**. Daarna kort het hotel in, je even oprispen en retour naar de Lungolago, waar de ene zaak na de andere op gasten wacht.

INFO EN OPENINGSTIJDEN

Principe 1: Lungolago Zanardelli 21

Battani 2: Via San Carlo 66

Lollipop 7: Lungolago Zanardelli 43

Antica Salumeria Melchiorretti 3: Piazza Zanelli 11

Al Baretto 8: Lungolago Zanardelli 46

ETEN EN DRINKEN

Ga voor de kleine trek naar de traditionele **Pasticceria Vassalli 9** (Via San Carlo 84-86, www.pasticceria-vassalli.it). Je kunt er onder meer terecht voor *pan di Salò*, een donker vruchtenbrood.

0

OVERIGENS

Na de lunch of het diner drinkt niemand in Italië een cappuccino. Niemand! Cappuccino geldt als een drank bij het ontbijt en eventueel 's ochtends. En latte macchiato kende men in Italië niet, deze trendy drank kwam uit West-Europa naar het zuiden. Italianen drinken het weinig, te veel melk, te weinig cafeïne. Vanaf de ochtend is het steeds en alleen: 'Un caffè, prego.'

11

Romeinse resten en saffierblauw – de schatten van Sirmione

Rare jongens, die Romeinen? Niet wat het uitkiezen van een fijne plek om te wonen betreft! In Desenzano bouwden ze een prachtige villa, en minstens één Romein heeft al dichtend in de Grotten van Catullus naar het blauwe water zitten staren. En dat hoeft niet de beroemde dichter zelf te zijn geweest.

Door het gebied van het Gardameer leidden in de oudheid drie belangrijke Romeinse wegen. Je kunt hier nauwelijks een boom planten, laat staan een bouwput graven, zonder op historische resten te stuiten. Het beroemdst zijn de Grotten van Catullus op de punt van het schiereiland Sirmione.

Antieke dichtershut?

Sinds de 15e eeuw worden ze de **Grotten van Catullus** 3 genoemd, deze resten van een enorm Romeins complex. Of de dichter Gaius Valerius Catullus hier zelf ooit is geweest, is nog maar de vraag. In elk geval dichtte hij euforisch: 'Wees gegroet, oh wonderschoon Sirmione, O gij, de eilanden en schiereilanden als pupillen.'

En niet alleen dat is twijfelachtig. Tot op heden is onopgehelderd of de gebouwen ooit van een grote villa waren – het terrein omvat zo'n 20.000 m² – of dat het toch een militair complex was. Het oudste deel, dat het minst in kaart is gebracht, dateert van het einde van de 1e eeuw v.Chr.

De huidige ingang van het complex was oorspronkelijk een raam. Dus klim daar in gedachten doorheen – in werkelijkheid betreed je het terrein netjes door de ingang – en verplaats je aansluitend in de Romeinse elite. Loop door de twee rijen tellende, overdekte wandelgang en geniet ... Waarom zou je niet minstens een keer in je leven gelijk voelen aan Caesar?!

Alleen het uitzicht vanuit de Grotten van Catullus over het Gardameer maakt een bezoek aan het oude Romeinse complex de moeite waard.

Zilvergroen en saffierblauw

Houd je eigenlijk niet zo van Romeinse ruïnes? Maak niet uit. De Grotten van Catullus zijn alleen al een bezoek waard vanwege de sfeer, de kleuren en het licht. De olijfbomen hier zijn soms meer dan honderd jaar oud. Het zilvergroene gebladerte, de oude muren aan de punt van de uitloper van Sirmione, aan drie zijden door water omgeven, nodigen uit om lekker weg te dromen. In elk geval voordat de vele toeristen hier arriveren en rondwandelen. Ook de Amerikaan Ezra Pound was van het stadje onder de indruk. In een gedicht bezong hij het saffierblauwe Benaco (de oude naam van het meer) en in 1920 spoorde hij zijn collega James Joyce, die op dat moment in Triëst woonde, aan om, op zijn kosten, een week naar Sirmione te komen. De badplaats was zeker de treinreis waard, verzekerd de 'Catullus en ondergetekende 'hem'.

Glazen schatten

Het waarschijnlijk mooiste museum aan het meer is het **Antiquarium** 4 bij de grotten van Catullus. De uitleg is uitstekend – ook in het Engels – en je leert hier meer over de vroege geschiedenis van het Gardameer, belangrijke vondsten in Sirmione en andere plaatsen. Hiertoe behoren Romeinse glazen kommen, die op miraculeuze wijze bewaard zijn gebleven.

INFO EN OPENINGSTIJDEN

Info: ► blz. 77

Grotten van Catullus 3: Piazzale Orti Manara 4, mrt.-okt. di.-za. 8.30-19.30, zo. 9.30-18.30, dec.-febr. di.-za. 8.30-17, zo. 8.30-14 uur, € 6 (incl. antiquarium)

Antiquarium 4: mrt.-sept. di.-za. 8.30-19, zo., feestdagen 9-18, okt.-febr. di.-zo. 9-16 uur

ETEN EN DRINKEN

Aan de stranden op het punt van het schiereiland vind je weliswaar een paar **strandbars** – maar veel beter eet je wanneer je in het dorp inkopen doet bij **Capricci di Gola** 4 (► blz. 76). Deze kruidenierswinkel biedt alles voor een picknick.

0
OVERIGENS

Neem vooral je zwemkleding mee! De stranden van Sirmione worden telkens weer met de Blauwe Vlag van de EU bekroond. Deze mag alleen wapperen waar aan bepaalde criteria is voldaan: o.a. schoon water, geen auto's op het strand, een absoluut kampeerverbod. Het **Lido delle Bionde** – het Strand van de Blondjes – is een groot kiezelstrand met ondiep water, aan de noordoostkant van het schiereiland, toegang gratis.

Uitneembare kaart: C 11 | Vervoer: 's ochtends per boot: www.navigazionelaghi.it